

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Krupíčkové a soudců Tomáše Foltase a Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: **H. S.-R.**, zastoupený JUDr. Ondřejem Rathouským, advokátem se sídlem Bělehradská 299/132, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 9. 2024, č. j. 31 A 107/2022-53,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Krajský úřad Jihomoravského kraje rozhodnutím ze dne 6. 5. 2022, č. j. JMK 71584/2022, zamítl žádost žalobce o zjištění státního občanství České republiky a vydání osvědčení o státním občanství České republiky dle § 43 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (dále též „zákon o státním občanství“) pro H. M. S.-R., narozeného dne X, zemřelého dne X (dále též „zemřelý“ či „H. S.“). Krajský úřad dospěl k závěru, že v posuzované věci nebyly shledány podmínky pro vydání osvědčení o československém státním občanství H. S. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 10. 2022, č. j. MV-115777-2/VS-2022, zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[2] Podle správních orgánů nebyl H. S. ke dni úmrtí (X) státním občanem Československé republiky, neboť občanství pozbyl dne 30. 8. 1940 v důsledku aplikace § 1 odst. 1 ústavního dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské (dále též „dekret“) a žalovaný rozhodnutím ze dne 10. 4. 2006, č. j. VS-953/51/2-1998 (dále též „rozhodnutí žalovaného z roku 2006“) nevyhověl jeho žádosti o zachování československého státního občanství ze dne 5. 10. 1945; uvedené rozhodnutí se přitom stalo pravomocným a nebylo překonáno. Současně nelze zemřelému přiznat tzv. funkcionální státní občanství.

II.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) zamítl. Především poznamenal, že žalobcem uplatněné námitky se svým obsahem shodovaly s námitkami odvolacími. Nejednalo se tak o plnohodnotnou žalobní argumentaci proti důvodům rozhodnutí žalovaného, které je jasné, přehledné a přezkoumatelné. Žalobce ostatně ani nepoukazoval na žádné konkrétní údaje, které by spolu nekorespondovaly, či si protiřečily, a ani soud takové nesrovnalosti v rozhodnutí žalovaného neshledal.

[4] Krajský soud dále konstatoval, že se s předmětem řízení v posuzované věci míjí námitky směřující proti pravomocnému rozhodnutí žalovaného z roku 2006. Uvedené rozhodnutí bylo samostatně soudně přezkoumatelné, což se stalo. Úspěšná pak nebyla ani žádost o povolení obnovy daného řízení. Podle krajského soudu proto postupovaly správní orgány správně, pokud při rozhodování vycházely z rozhodnutí žalovaného z roku 2006, neboť toto rozhodnutí pravomocně a meritorně rozhodlo o otázce zachování československého státního občanství H. S. Dále podotkl, že osvědčení typu B vydané Okresním národním výborem v Boskovicích dne 20. 3. 1946 pod č. 100030 (dále též „osvědčení typu B“), kterého se žalobce dovolává, a ze kterého dovozuje zachování československého státního občanství H. S., je toliko prozatímním osvědčením o zachování státního občanství. V řízení zakončeném rozhodnutím žalovaného z roku 2006 přitom byla na základě provedených důkazů natolik zpochybněna zákonnost a správnost osvědčení typu B, že byl vysloven závěr o nesplnění podmínek pro zachování občanství. Správní orgány tak správně dovodily, že H. S. nelze ke dni úmrtí považovat za státního občana Československé republiky.

[5] K tvrzenému tzv. funkcionálnímu státnímu občanství H. S. krajský soud odkázal na podrobné vypořádání správních orgánů. Dodal, že funkcionální občanství je definováno jako „faktická situace, kdy Česká republika s někým jedná jako se svým občanem, ačkoliv dotčená osoba státním občanem být nemusí.“ Tato osoba pak musí být dle krajského soudu v dobré víře, že občanem státu skutečně je. Jak uvedly správní orgány, domněnka funkcionálního státního občanství nebyla v případě H. S. naplněna hned z několika důvodů: H. S. pozbyl československé občanství ke dni 30. 8. 1940; jeho potomci neusilovali o dokončení původního řízení o zachování československého státního občanství; návrh H. S. na vydání osvědčení o národní spolehlivosti byl zamítnut a pozůstalá manželka netrvala na projednání odvolání; majetek H. S. byl zkonfiskován v roce 1945 a námitky zemřelého byly odmítnuty;

pokračování

obsah osvědčení typu B nebyl po několik desetiletí ve vztahu k československému státu prakticky vůbec realizován. Proti těmto argumentům žalobce v žalobě nevznesl žádné námítky. Omezil se na povšechná, spekulativní tvrzení o účelovosti a neústavnosti rozhodnutí žalovaného z roku 2006, což k úspěchu žaloby nemůže stačit.

III.

[6] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). V první části kasační stížnosti stěžovatel doslovně opakuje svou žalobní argumentaci, proč byl H. S. k datu úmrtí československým občanem. Podle ní je nutno vycházet z osvědčení typu B a nelze přihlížet k rozhodnutí žalovaného z roku 2006. To je neústavní pro rozpor s nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 98/04 a ze dne 25. 9. 1997, sp. zn. IV. ÚS 114/96. Argument, že předmětné rozhodnutí žalovaného je v pořádku, neboť nebylo na základě opravných prostředků zrušeno, pak není správný s ohledem na to, že vady identifikované Ústavním soudem nebyly nikdy odstraněny. Také ve vztahu k funkcionálnímu státnímu občanství stěžovatel doslova opakuje svou žalobní argumentaci, podle níž byl H. S. na základě osvědčení typu B více jak 60 let považován za československého státního občana.

[7] Nad rámec žaloby stěžovatel dodává, že na držitele osvědčení typu B je nutno pohlížet jako na československého občana, a účinky tohoto osvědčení se vztahují i na potomky držitele. Tuto domněnku respektovaly též orgány veřejné moci v restitučních sporech, kde označily tento stav za fikci, tedy právní konstrukci nepřipouštějící důkaz opaku. I kdyby vystavením osvědčení typu B neplatilo, že H. S. byl vždy československým státním občanem, vzniklo mu faktické státní občanství minimálně tím, že byly uznány restituční nároky jeho potomků. Tímto byla nepochybně dovršena podmínka dlouhodobého zacházení s H. S. jako s československým státním občanem, a tím byly završeny podmínky pro vznik jeho funkcionálního státního občanství. Pojem státní občanství přitom zahrnuje i právě tzv. funkcionální státní občanství. Jedná se o faktickou situaci, kdy Česká republika s někým jedná jako se svým občanem, ačkoliv daná osoba být státním občanem nemusí. Ústavní zákaz svévolného zbavení občanství přitom dopadá i na funkcionální občanství. Podle judikatury Ústavního soudu je třeba chránit dobrou víru jednotlivce v doklad prokazující nabytí státního občanství, byť by tento doklad byl vydán nezákonně či protiprávně. I kdyby tedy nebyly dány zákonné podmínky pro vydání osvědčení typu B, je zapotřebí chránit dobrou víru potomků H. S. v účinky osvědčení typu B. Jelikož tedy H. S. vzniklo funkcionální občanství, nebylo přípustné, aby žalovaný v rozhodnutí z roku 2006 rozhodl o tom, že se jeho občanství nezachovává. Takové rozhodnutí totiž aplikuje dekret nepřipustným, konstitutivním způsobem. Rozhodnutí žalovaného z roku 2006 je tak nicotné, neboť v důsledku vzniku (funkcionálního) státního občanství H. S. pozbyla žádost o zachování občanství jakéhokoli důvodu a smyslu a žalovaný zemřelému *de facto* odebral státní občanství. Stěžovatel uzavírá, že krajský soud se přiklonil k neústavnímu a nicotnému rozhodnutí žalovaného z roku 2006. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se stěžovatel opírá o stejné argumenty, které uplatňoval již v řízení o odvolání a v žalobě. Odkázal proto na své rozhodnutí a rozsudek krajského soudu, v nichž byly námitky stěžovatele dostatečně vypořádány. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost zamítl.

V.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Nynější věc je součástí dlouholeté snahy potomků H. S. domoci se deklarace, že jejich předek disponoval ke dni úmrtí československým státním občanstvím. Nejvyšší správní soud proto považuje za důležité shrnout obsah relevantních skutečností a průběh dosud vedených řízení, který vyplývá ze správního spisu.

[12] H. S. se narodil dne X v Blansku. Dne 5. 10. 1945 podal Okresnímu národnímu výboru v Boskovicích žádost o vydání osvědčení o národní spolehlivosti podle § 1 odst. 4 dekretu, *in eventum* pak žádost o zachování československého státního občanství podle § 2 odst. 1 tohoto dekretu a o vydání osvědčení o prozatímním zachování československého občanství podle § 2 odst. 2 *in fine* dekretu. Dne X H. S. zemřel v Rájci nad Svitavou. Do jeho smrti nebylo o jím podaných žádostech rozhodnuto.

[13] Po jeho smrti, dne 20. 3. 1946, Okresní národní výbor v Boskovicích vydal osvědčení podle § 2 odst. 2 *in fine* dekretu o prozatímním zachování státního občanství, tj. osvědčení typu B, podle kterého H. S. podal „*řádně odůvodněnou žádost o zachování československého státního občanství [...] a jest ho až do vyřízení této žádosti považovati za československého státního občana. Jmenovaný jest tedy vyňat ze všech opatření proti Němcům a Maďarům a jest pod ochranou československých úřadů, nepodléhá odsunu, jeho majetek a byt nepodléhá zabavení a v pracovním poměru a zásobování jest postaven na roveň československým občanům české nebo slovenské národnosti.*“

[14] Dne 23. 3. 1946 pak Okresní národní výbor v Boskovicích vydal výměr č. j. 2718/350, kterým zamítl žádost H. S. o vydání osvědčení o národní spolehlivosti podle § 1 odst. 4 dekretu, neboť dospěl k závěru, že H. S. nelze považovat za Čecha, který se v době zvýšeného ohrožení republiky přihlásil za Němce z donucení nátlakem nebo okolnostmi zvláštního zřetele hodnými.

[15] O alternativně podané žádosti H. S. o zachování československého státního občanství dle § 2 odst. 1 dekretu nebylo do roku 1989 rozhodnuto. Dne 3. 10. 2001 Okresní úřad v Blansku zahájil na základě žádosti Okresního pozemkového úřadu v Blansku řízení ve věci zjištění státního občanství a vydání osvědčení o státním občanství H. S. (jednalo se o předběžnou otázku v rámci probíhajícího restitučního řízení). Uvedené řízení usnesením ze dne 1. 11. 2001 přerušil do doby, než bude pravomocným orgánem (žalovaný) rozhodnuto o otázce, zda bylo H. S. zachováno československé státní občanství podle dekretu. Žalovaný vydal dne 17. 1. 2002 rozhodnutí, kterým žádosti H. S. o zachování československého státního občanství podle § 2 odst. 2 dekretu nevyhověl; rozklad proti tomuto rozhodnutí byl zamítnut rozhodnutím ze dne 11. 6. 2002. Uvedená správní rozhodnutí, jakož i navazující rozsudky správních soudů však zrušil Ústavní soud nálezem ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 98/04 (dále též „nález sp. zn. I. ÚS 98/04“).

[16] Následně vydal žalovaný rozhodnutí z roku 2006, kterým opětovně rozhodl, že se žádosti H. S. o zachování československého státního občanství podle § 2 dekretu nevyhovuje. Rozklad proti tomuto rozhodnutí ministr vnitra rozhodnutím ze dne 9. 10. 2006 zamítl. Žalobu směřující proti uvedenému rozhodnutí zamítl Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) rozsudkem ze dne 19. 6. 2008. Proti tomuto rozsudku byla podána kasační stížnost. Tu však Nejvyšší správní soud odmítl usnesením ze dne 9. 4. 2009, č. j. 6 As 7/2009 -262, pro opožděnost.

[17] Dne 3. 4. 2009 byla podána žádost o povolení obnovy řízení pravomocně ukončeného rozhodnutím žalovaného z roku 2006. Ani ta však nebyla ve správním a navazujícím soudním řízení úspěšná. Kasační stížnost proti rozsudku městského soudu ze dne 23. 5. 2019, který zamítl žalobu proti příslušnému rozhodnutí ministra vnitra, zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 9. 2020, č. j. 7 As 287/2019-166. Usnesením ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3346/20-2, Ústavní soud odmítl ústavní stížnost proti rozsudku Nejvyššího správního soudu.

[18] Nejvyšší správní soud dále připomíná, že kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu (§ 102 s. ř. s.). Jak shrnul v rozsudku ze dne 3. 12. 2020, č. j. 7 Afs 251/2020-29, kasačnímu soudu „nepřísluší v kasačním řízení přezkoumávat opětovně rozhodnutí žalovaného v rozsahu přezkumu provedeného krajským soudem. Předmětem přezkumu může být proto toliko to, zda rozhodnutí krajského soudu k námitkám uvedeným v kasační stížnosti obстоjí. Nejvyšší správní soud je přitom povolán pouze k přezkumu v rozsahu vymezeném stěžovatelem. Řízení o kasační stížnosti je totiž ovládáno zásadou dispoziční. Obsah, rozsah a kvalita kasační stížnosti předurčují obsah, rozsah a kvalitu následného soudního rozhodnutí. Je-li tedy kasační stížnost kuse zdůvodněna, je tak předurčen nejen rozsah přezkumné činnosti soudu, ale i obsah rozsudku soudu. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta.“ K tomuto východisku dále viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011-95, ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014-20, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 8 As 22/2009-99, ze dne 18. 6. 2008, č. j. 7 Afs 39/2007-46 či ze dne 17. 12. 2008, č. j. 7 As 17/2008-60.

[19] V rozsudku ze dne 20. 10. 2016, č. j. 5 As 213/2015-38, pak kasační soud připomněl, že „[s]oudní ochrana veřejných subjektivních práv stěžovatelky byla poskytnuta již individuálním projednáním její věci krajským soudem. Důvody kasační stížnosti se proto musí odvíjet zejména od tvrzeného pochybení krajského soudu, který se měl vadným, resp. nezákonným způsobem vypořádat s žalobními námitkami směřujícími proti rozhodnutí žalovaného a jeho předsedy. Jinými slovy, stěžovatelka je povinna tvrdit některý z důvodů podle § 103 odst. 1 s. ř. s., které se týkají řízení vedeného krajským soudem anebo rozhodnutí krajského soudu, nikoliv samotného rozhodnutí žalovaného či jeho předsedy. Nelze pouze zopakovat žalobní námitky, resp. argumentaci uplatněnou před žalovaným (...).“ Stěžovatel je tedy povinen v kasační stížnosti uvést konkrétní argumentaci (skutkové a právní důvody), pro které zpochybňuje závěry vyslovené právě v napadeném rozhodnutí krajského soudu (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2015, č. j. 8 Afs 25/2012-351, ze dne 29. 3. 2013, č. j. 8 Afs 34/2012-64 či ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Asz 249/2016-38). Kasační stížnost, která opakuje žalobní tvrzení a nijak nereaguje na argumentaci krajského soudu, neobsahuje důvody podle § 103 s. ř. s., a bude proto jako nepřípustná odmítnuta (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Vyzývat stěžovatele k odstranění této vady (§ 109 odst. 1 s. ř. s.) není v takové situaci namístě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 9. 2009, č. j. 7 Afs 106/2009-77, č. 2103/2010 Sb. NSS, ze dne 15. 9. 2009, č. j. 6 Ads 113/2009-43, ze dne 14. 6. 2016, č. j. 1 As 271/2015-36, ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019-63, č. 4051/2020 Sb. NSS, ze dne 5. 11. 2020, č. j. 7 Ads 243/2020-14, ze dne 24. 3. 2021, č. j. 1 Afs 273/2019-50 nebo ze dne 2. 5. 2022, č. j. 6 As 71/2022-16; dále rozsudek tohoto soudu ze dne 14. 6. 2017, č. j. 3 As 123/2016-40). Tuto ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu shledal ústavně konformní též Ústavní soud (viz usnesení ze dne 22. 11. 2022, sp. zn. II. ÚS 1852/22, ze dne 13. 9. 2023, sp. zn. II. ÚS 2349/23, nebo nález ze dne 14. 5. 2024, sp. zn. II. ÚS 623/23).

[20] Nejvyšší správní soud se proto nemůže věcně zabývat námitkami uvedenými v kasační stížnosti na stranách 1 až 6, protože se *de facto* jedná o prosté doslovné přepísování textu žaloby bez jakékoliv reflexe závěrů krajského soudu. Taková argumentace nesplňuje výše shrnuté zákonné požadavky na kasační stížnost, a není proto projednatelná. Nejvyšší správní soud považuje za vhodné podotknout, že krajský soud vytýkal stěžovateli v podstatě totéž v bodech 6 až 8 odůvodnění napadeného rozsudku, jelikož stěžovatelem uplatněné žalobní (nyní v tomto rozsahu kasační) námitky se svým obsahem téměř doslovně shodovaly s námitkami odvolacími, aniž by reagovaly na argumentaci žalovaného obsaženou v jeho rozhodnutí.

[21] Nejvyšší správní soud musí nadto zdůraznit, že se převážná část argumentace stěžovatele míjí s předmětem tohoto řízení, neboť směřuje přímo vůči rozhodnutí žalovaného z roku 2006, jemuž vytýká mu rozpor s nálezem sp. zn. I. ÚS 98/04. Toto rozhodnutí však není předmětem nynějšího řízení, a jeho závěry tak nelze podrobovat zkoumání co do jejich správnosti a již vůbec je nelze v tomto řízení jakkoliv „opravit“ či zvrátit. Řízení, z něž rozhodnutí žalovaného z roku 2006 vzešlo, bylo pravomocně ukončeno a žalobu proti rozhodnutí žalovaného z roku 2006 zamítl městský soud již rozsudkem ze dne 19. 6. 2008, proti němuž byla podána opožděná kasační stížnost. Tomuto rozhodnutí tak svědčí presumpce správnosti (např. nález Ústavního soudu

pokračování

ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. IV. ÚS 150/01). Nynější řízení nelze chápat jako jakýsi další opravný prostředek ve vztahu k rozhodnutí žalovaného z roku 2006. Jak ostatně uvedl Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3346/20: „*Hodnocení, zda byl respektován právní názor Ústavního soudu vyslovený v nálezu sp. zn. I. ÚS 98/04 k otázce aktivního boje H. S. proti nacismu, by mělo význam činit vůči rozhodnutím v původním řízení (tj. rozhodnutí ministerstva ze dne 10. 4. 2006 a rozhodnutím ministra ze dne 9. 10. 2006, jímž byl zamítnut rozklad proti prvně zmíněnému rozhodnutí). Tato rozhodnutí se totiž věnovala posouzení žádosti o zachování občanství, k čemuž se vázal právní názor obsažený v nálezu sp. zn. I. ÚS 98/04. Proti rozhodnutí ministerstva ze dne 10. 4. 2006 je ovšem ústavní stížnost stěžovatelky nepřipustná (bod 11.) a rozhodnutí ministra ze dne 9. 10. 2006 ústavní stížností nebylo ani napadeno (a ani přípustně být napadeno nemohlo ze shodných důvodů, jako tomu bylo u rozhodnutí ministerstva ze dne 10. 4. 2006), proto jsou bezpředmětné námitky, které směřují proti právě zmíněným správním rozhodnutím a jejichž obsahem je tvrzení o nerespektování právního názoru Ústavního soudu z nálezu sp. zn. I. ÚS 98/04.*“ Argumentace stěžovatele v tomto směru je tak navíc bezpředmětná.

[22] Zbývající námitky se týkají vzniku tzv. funkcionálního občanství H. S. Zde je však třeba upozornit na to, že žalobní argumentace v tomto směru byla velmi úsporná a obecná. Ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. přitom nejsou v řízení před Nejvyšším správním soudem přípustné námitky, které byly poprvé uplatněny až v řízení o kasační stížnosti. Podle konstantní judikatury totiž „*ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. in fine brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřipustné*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004-49). Připuštění uplatnění skutkových a právních novot v řízení před Nejvyšším správním soudem by fakticky vedlo k popření kasačního principu, na němž je řízení o kasační stížnosti vystavěno (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011-89). Z procesní opatrnosti dodává Nejvyšší správní soud k argumentaci stěžovatele týkající se vzniku funkcionálního občanství následující.

[23] Krajský soud, i vzhledem ke strohé a obecné žalobní argumentaci, odkázal v této otázce zejména na odůvodnění správních orgánů. Shrnutí, že H. S., respektive jeho potomci (H. S. zemřel před vydáním osvědčení typu B) nemohli být v dobré víře, že H. S. byl do své smrti československým státním občanem. Poukázal na to, že československé občanství pozbyl v souladu s § 1 odst. 1 dekretu zpětně ke dni 30. 8. 1940; jeho potomci neusilovali o dokončení původního řízení o zachování československého státního občanství; návrh H. S. na vydání osvědčení o národní spolehlivosti byl zamítnut; potomci H. S. proti němu podali odvolání, avšak jeho manželka v průběhu odvolacího řízení prohlásila, že na jeho projednání netrvá; majetek H. S. byl zkonfiskován na základě vyhlášky Okresního národního výboru v Boskovicích ze dne 27. 7. 1945, přičemž námitky H. S. proti konfiskaci byly odmítnuty; a obsah osvědčení typu B nebyl po několik desetiletí ve vztahu k československému státu prakticky vůbec realizován.

[24] Stěžovatel v kasační stížnosti pouze podrobně rozebral institut funkcionálního občanství a dovodil, že pojem „státní občanství“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 Ústavy zahrnuje taktéž právě funkcionální státní občanství. Následně oproti žalobě pouze o něco podrobněji rozebral, že rodina a potomci H. S. na základě osvědčení typu B vycházeli z toho, že byl státním občanem Československé republiky, a z této skutečnosti dovozovali své restituční nároky, které jim byly přiznány. Tím byla podle něj dovršena podmínka dlouhodobého zacházení s H. S. jako s československým státním občanem. Mimoto opět spojoval své závěry s rozhodnutím žalovaného z roku 2006.

[25] Nejvyšší správní soud musí konstatovat, že se argumentace stěžovatele týkající se vzniku funkcionálního občanství do značné míry mýjí s argumentací prezentovanou správními orgány, respektive krajským soudem. Stěžovatel sice správně s odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. I. ÚS 2486/13, cituje, že: *„Funkcionální občané jsou tedy osoby, se kterými je Česká republika povinna nakládat jako s občany České republiky, ačkoliv jimi býti nemusí, na základě výslovného pokynu v právním předpise anebo z důvodu dlouhodobé fakticity, která požívá ochrany ve smyslu čl. 12 odst. 2 Ústavy ve spojení s čl. 1 odst. 1 Ústavy.“* Nikterak již však nevysvětluje, proč by měl být H. S. respektive jeho potomci v dobré víře, že byl do své smrti československým státním občanem, či proč by měla být dobrá víra v tomto ohledu irelevantní. Nejvyšší správní soud podotýká, že Ústavní soud v citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 2486/13, jednoznačně spojil existenci dobré víry s tím, aby vůbec mohlo vzniknout funkcionální občanství, když konstatoval: *„Nálezem sp. zn. I. ÚS 385/07 tak Ústavní soud de facto akceptoval tzv. funkcionální státní občanství, neboť nad rámec výslovného znění zákona dospěl k závěru o ochraně dobré víry jednotlivce v doklad prokazující nabytí státního občanství, byť i tento doklad byl vydán nezákonně či protiprávně“* (důraz přidán).

[26] Zejména správní orgán I. stupně ve svém rozhodnutí na str. 9 a 10 podrobně rozepsal řadu důvodů, které v posuzované věci dobrou víru H. S. a jeho potomků zpochybňují. Žalovaný a krajský soud je pak ve svých rozhodnutích shrnuli – argumentace stěžovatele tímto směrem však *de facto* absentuje. Vzhledem k výše uvedenému je však absence příslušné argumentace pro výsledek projednávaného řízení zásadní.

[27] Jedinou skutečností v tomto směru jsou v kasační stížnosti specifikovaná rozhodnutí Okresního pozemkového úřadu v Blansku a Krajského soudu v Hradci Králové (z let 1999, resp. 2000), v nichž bylo se zemřelým zacházeno jako s československým státním občanem, *ergo* měla podle stěžovatele existovat dobrá víra potomků H. S. v to, že jím skutečně byl. Již správní orgán I. stupně však ve svém rozhodnutí konstatoval, že: *„Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č.j. 31 Ca 198/99-29, na který žadatel rovněž odkazuje, řešil restituční nároky potomků zemřelého a byl prolomen dalšími rozhodnutími správních orgánů a obecných soudů, jak podrobně popsáno shora.“* Tomuto závěru není co vytknout (stěžovatel tak ostatně ani nečiní). Stěžovatel ve své argumentaci zcela pomíjí, že Okresní pozemkový úřad v Blansku (jehož rozhodnutí Krajský soud v Hradci Králové přezkoumával) neposuzoval vznik či zachování státního občanství H. S., nýbrž splnění podmínek stanovených restitučními zákony. Rozhodoval přitom v době, kdy ještě nebylo ani zahájeno původní řízení ve věci zjištění státního občanství a vydání osvědčení o státním občanství H. S. (tedy ani rozhodnuto o otázce, zda bylo H. S. zachováno československé státní občanství podle dekretu), a k této otázce tak existovalo právě a pouze osvědčení typu B, které má

pokračování

prozatímní povahu. Okresní úřad v Blansku pak ve svém rozhodnutí nevytvořil žádnou fikci o existenci československého státního občanství zemřelého, nýbrž toliko reflektoval pro něj právně závazný názor městského soudu (rozsudek sp. zn. 28 Ca 266/96), že „na osobu, které bylo vydáno platné osvědčení ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 věta třetí dekrety č. 33/1945 Sb., je zapotřebí i z hlediska restitučních předpisů hledět jako na osobu, která československé státní občanství nepozbyla a splňuje tedy podmínku ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb.“ Toto stanovisko Okresnímu úřadu v Blansku ukládalo, aby z určité okolnosti (vydání osvědčení typu B) vyvodil pro účely restitučního řízení určitý závěr ve vztahu ke splnění podmínky restitučních předpisů, tj. aby tuto okolnost považoval za dostačující zjištění z hlediska podmínky stanovené v § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb. Jinými slovy, Okresní úřad v Blansku při svém rozhodování toliko akceptoval v té době platný stav, kdy se na zemřelého H. S. na základě vydaného osvědčení typu B hledělo v souladu s § 2 odst. 2 dekrety jako na osobu, která československé státní občanství nepozbyla. Rozhodnutí Okresního pozemkového úřadu v Blansku a Krajského soudu v Hradci Králové tedy nejenže nemohou sama o sobě převážet celou sérii argumentů specifikovaných výše, kterými správní orgány odůvodnily, že H. S. ani jeho potomci nemohli být v dobré víře v to, že byl H. S. do své smrti československým státním občanem. Ale ani ona v projednávaném případě neposkytují dostatečnou oporu pro závěry, které stěžovatel stran zachování státního občanství H. S. činí.

[28] Nelze přitom souhlasit s názorem stěžovatele, že již vystavením osvědčení typu B bylo postaveno najisto, že H. S. byl československým státním občanem (a z toho měly výše uvedené orgány při „potvrzení“ občanství vycházet). Nejvyšší správní soud připomíná, že se v případě tohoto dokumentu jednalo o osvědčení dočasné povahy, jak *prima facie* vyplývá z § 2 odst. 2 dekrety, dle něž *žádost o zjištění, že se československé státní občanství zachovává, lze podat do šesti měsíců od počátku účinnosti tohoto dekrety u místně příslušného okresního národního výboru (okresní správní komise), anebo bydlí-li žadatel v cizině, u zastupitelského úřadu. Rozhoduje o ní ministerstvo vnitra na návrh zemského národního výboru, na Slovensku Slovenské národní rady. Tyto osoby jest až do vyřízení žádosti považovati za československé státní občany, vydal-li jim okresní národní výbor (okresní správní komise) nebo zastupitelský úřad osvědčení o okolnostech, uvedených v předchozím odstavci* (důraz přidán).

[29] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že při současné existenci nedokončeného řízení o žádosti H. S. dle § 2 dekrety, **dočasného** osvědčení typu B a s přihlédnutím ke všem výše uvedeným nezpochybněným skutečnostem, nelze přisvědčit argumentaci stěžovatele o vzniku funkcionálního občanství H. S. Stěžejní v tomto ohledu je nevyvrácení závěru o nenaplnění podmínky dobré víry v existenci československého občanství H. S. Pouze na okraj pak Nejvyšší správní soud připomíná, že se žalovaný v pravomocném rozhodnutí z roku 2006 opíral taktéž o skutečnost, že Okresní národní výbor v Boskovicích ani v jednom případě při vydávání osvědčení typu B podle § 2 odst. 2 dekrety nedodržel procesní postup předepsaný oběžníkem Ministerstva vnitra č. A-4600-16/8-45-Ref.A ze dne 24. 8. 1945 vydaným k provedení dekrety, jelikož nebyl objektivně zjištěn skutkový stav, mimo jiné i proto, že nebyl ustanoven protifašistický výbor, jehož posudek byl jedním z předpokladů pro objektivní zjištění skutečného stavu věci. Okresní národní výbor v Boskovicích tedy vydával osvědčení typu B běžně i v případech osob, které zjevně nesplňovaly podmínky pro zachování československého státního občanství. Následně

docházelo k nápravě (odebrání osvědčení) až na základě podnětu nadřízeného orgánu (Zemského národního výboru v Brně).

[30] Stěžovatel tak nepředložil žádnou argumentaci, která by závěry správních orgánů, respektive krajského soudu, zpochybnila. Nejvyšší správní soud proto vzhledem k povaze řízení o kasační stížnosti nemůže dospět k jinému závěru, než že je kasační stížnost nedůvodná.

[31] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s.). O věci rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[32] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. května 2025

Lenka Krupičková
předsedkyně senátu